

De Keten Compleet

Kader voor het jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West

Bos en Lommer

de Baarsjes

Geuzenveld/Slotermeer

Osdorp

Slotervaart/Overtoomse Veld

Amsterdam, 30 oktober 1996

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	De situatie in Amsterdam West	5
2.1	Inwoners, bevolkingssamenstelling en jongeren	5
2.2	School en onderwijs	6
2.3	Jeugdcriminaliteit	7
2.4	Werkgelegenheid en werkloosheid	8
3	De bestaande aanpak als basis	10
3.1	Enige projecten	10
3.2	Knelpunten	11
3.3	Analyse	12
4	Toekomstige doelstellingen en prioriteiten	13
4.1	Centrale doelstelling	13
4.2	Gezamenlijke voorstellen	13
4.3	Tot slot	14
	Colofon	16

1 Inleiding

Eind 1995 sloot de gemeente Amsterdam met het rijk het Convenant Grote Stedenbeleid. Een belangrijk onderdeel van dit beleid is het thema Jeugd en veiligheid. Medio 1996 publiceerde de gemeente Amsterdam samen met andere partners - te weten het openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de regiopolitie Amsterdam/Amstelland - 'Binden of Boeien'. In dit programma wordt een aanpak van jeugdcriminaliteit voorgesteld, waarbij is gekozen voor een groeimodel. Dit betekent dat vanaf 1997 een belangrijke rol is weggelegd voor de stadsdelen bij de aanpak van de jeugdcriminaliteit. Per 1 november 1996 kunnen in dit verband de stadsdelen plannen voor subsidiëring voorleggen aan de centrale stad.

In de afgelopen jaren hebben stadsdelen niet bepaald stil gezeten op het beleidsterrein van jeugd en veiligheid. In vijf stadsdelen in West - te weten de Baarsjes, Bos en Lommer, Geuzenveld/Slotermeer, Osdorp en Slotervaart/Overtoomse Veld - zijn allerlei initiatieven opgezet waarmee soms direct, vaak indirect, werd beoogd jeugdcriminaliteit te voorkomen en terug te dringen. Bij veel projecten werd in de afzonderlijke stadsdelen door allerlei partners samengewerkt. Bij enkele projecten is reeds sprake van samenwerking *tussen* stadsdelen. Het project Nieuwe Perspectieven is daarvan een goed voorbeeld.

De genoemde stadsdelen in West zien met het beschikbaar komen van verdere budgetten voor de aanpak van jeugdcriminaliteit een goede kans om meer samenhang in het gevoerde beleid aan te brengen. Op bestuurlijk niveau is dan ook besloten om de handen ineen te slaan en een gezamenlijke opstelling te kiezen. Het eerste product van deze samenwerking is dit 'kader voor het jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West'. Op basis van een snelle inventarisatie van de huidige situatie en de bestaande aanpakken worden doelen en prioriteiten voor het gezamenlijk beleid gesteld. Aan de hand van dit kader zullen concrete projectvoorstellen voor subsidiëring worden gedaan.

Wat is - in dit verband - een kader?

Het beleid op het gebied van jeugd en veiligheid in de westelijke stadsdelen staat in het teken van de doelstellingen zoals die in 'Binden of Boeien' zijn verwoord. Feitelijk wordt het daarin aangegeven kader hier verder uitgewerkt en specifiek geformuleerd voor Amsterdam West. Er wordt daarbij gekeken naar drie zaken:

- 1 De huidige problematiek van en met jongeren in Amsterdam West.
- 2 Bestaande aanpak van de problemen.
- 3 Doelstellingen en prioriteiten voor het toekomstige beleid.

Problematiek, bestaande aanpak, doelstellingen en prioriteiten vormen samen het kader van het beleid jeugd en veiligheid in Amsterdam West. De omvang van de problemen bepaalt de vereiste inzet. De bestaande aanpak bepaalt waarop verder kan worden gebouwd. De doelstellingen en prioriteiten geven aan wat er anders en wat er extra moet gaan gebeuren. Dit kader geeft daarmee richting aan de inspanningen die in Amsterdam West in de komende tijd op het gebied van jeugd en veiligheid geleverd gaan worden.

Stadsdelen: samen en apart

Met samenwerking op het terrein van jeugd en veiligheid willen de stadsdelen in West het beleid van nieuwe impulsen voorzien. Om daarmee resultaten te bereiken zijn drie vuistregels die de wijze van samenwerken moeten bepalen. Deze regels voorkomen later problemen en zorgen ervoor dat de aandacht kan worden gericht op de reden van de samenwerking in plaats van op het samenwerkingsproces zelf.

- 1 *De keuken is open.* De samenwerking heeft tot doel dat de stadsdelen leren van elkaars projecten, de gemaakte fouten en de goede kanten. Dat betekent dat we er geen probleem van maken om over de schouders bekeken te worden.
- 2 *De stadsdelen zijn concullega's.* Hoewel de belangen van de stadsdelen niet altijd volledig parallel lopen, sterker gesteld, af en toe strijdig kunnen zijn, zal de samenwerking erop gericht zijn om - zonder eventuele tegenstellingen te ontkennen - steeds de meerwaarde van samenwerken te laten prevaleren boven de minwaarde van concurreren.
- 3 Bij projecten geldt: *eerst het stadsdeel, dan de gezamenlijkheid.* Als projecten op stadsdeelniveau kunnen worden vormgegeven, dan worden zij alleen voor wat betreft uitwisseling van ervaring en evaluatie op het niveau van Amsterdam West nog besproken. Samenwerken kost immers energie die vaak beter in het project zelf kan worden gestoken.

2 De situatie in Amsterdam West¹

2.1 Inwoners, bevolkingssamenstelling en jongeren

In de vijf westelijke stadsdelen leven ruim 180.000 mensen. Dat is ongeveer een kwart van de gehele Amsterdamse bevolking (zie tabel 2.1). 31% van deze inwoners is jonger dan 25 jaar (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 Jongeren in Amsterdam West naar leeftijd*

stadsdelen	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	totaal
Bos en Lommer	2.484	2.045	1.729	1.667	2.939	10.864
De Baarsjes	2.412	1.706	1.376	1.514	3.887	10.695
Geuzenveld/Slotermeer	2.719	2.520	2.121	1.947	2.351	11.858
Osdorp	2.477	2.361	2.115	1.900	2.321	11.174
Slotervaart/O.veld	2.809	2.615	2.324	2.068	2.159	11.975
totaal	12.901	11.247	9.665	7.602	13.457	56.366

* Peildatum 1-1-1996

In de ketenbenadering² van Schuyt wordt de veronderstelling aannemelijk gemaakt dat het voor een jongere die opgroeit in meerdere culturen moeilijker is om succesvol de schakels te doorlopen, die leiden tot maatschappelijke binding. In dat licht is het relevant om te weten hoeveel inwoners van de stadsdelen een andere dan Nederlandse achtergrond hebben. Wij kijken daarbij vooral naar de jongeren in de leeftijd van de risicogroep. De reden hiervoor is dat Amsterdam West in het kader van het 'Binden of Boeien'-beleid hier prioriteit aan geeft (zie ook hoofdstuk 4).

In tabel 2.2 worden de jongeren in de risicoleeftijd naar etniciteit in de vijf stadsdelen gepresenteerd³.

- Noot 1 De cijfers in dit hoofdstuk zijn ontleend aan onderzoeken die gedaan zijn door het bureau Onderzoek & Statistiek (Amsterdam in Cijfers 1995) en Instituut Jeugd en Welzijn (Jeugdzorg Politie Amsterdam West/Nieuw West). Op het moment van schrijven van dit kader staat een onderzoek van het bureau Onderzoek & Statistiek op het punt openbaar te worden. Een kaartje - ontleend aan dat onderzoek - waaruit blijkt de problemen in West iets ernstiger zijn dan in de andere stadsdelen is dat al. In het gezamenlijk plan van actie zal dit kader worden aangescherpt aan de hand van deze gegevens.
- Noot 2 Een beschrijving van de ontwikkeling van jongeren in tien schakels: van gezin via school tot werk.
- Noot 3 De leeftijdscategorie die Onderzoek & Statistiek hanteert, wijkt iets af van de categorie die in Binden of Boeien wordt gedefinieerd. Het scheidt precies één jaar (tot en met 18 in plaats van tot en met 19). Dat geeft echter geen spectaculaire verschillen.

Tabel 2.2 Jongeren in de risicoleeftijd (10 - 19 jaar) naar etniciteit

	Nederlands	Marokkaans	Turks	overige nationaliteiten	totaal
Bos en Lommer	586	1.264	756	790	3.396
De Baarsjes	808	697	594	791	2.890
Geuzenveld/Slotermeer	1.171	1.066	664	1.167	4.068
Osdorp	1.719	969	378	949	4.015
Slotervaart/O.veld	1.386	1.203	373	1.430	4.402
totaal	5.670	5.199	2.765	5.127	18.771

Volgens Schuyt doorloopt 85% van de jongeren in Nederland zonder ernstige problemen de schakels door en komt zo tot een normale maatschappelijke binding. Van de jongeren behoort 15% tot de zogenaamde risicogroep. Dat wil zeggen dat zij ergens onderweg in de problemen komen.

Een voorzichtige schatting van de risicogroep in Amsterdam West leidt tot het volgende: 15% van de jongeren tussen 10 en 19 jaar is $\pm$ 2.800 jongeren. Vaak is er dan al eerder wat misgegaan dan in die leeftijds-categorieën. Wanneer we uitgaan van hetzelfde percentage voor de groep waar *preventief* jeugd beleid voor moet worden ontwikkeld, dan is de preventiegroep 3.600 kinderen (ongeveer 15% van de jongeren tussen 0 en 9 jaar).

Volgens deze voorzichtige schatting bedraagt de totale doelgroep voor jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West derhalve 6.400 jongeren.

2.2 School en onderwijs

Scholieren die het voortgezet onderwijs bezoeken, doen dat vaak buiten het stadsdeel waar ze wonen. Met name de jongeren in de Baarsjes en in Bos en Lommer zijn aangewezen op onderwijsinstellingen in de westelijke tuinsteden. Verreweg de meeste scholieren zijn te vinden in het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld. In tabel 2.3 wordt dit op een rijtje gezet.

Tabel 2.3 Leerlingen naar onderwijstype in de vijf westelijke stadsdelen

stadsdelen	basis- onderwijs	speciaal onderwijs	algemeen voortgezet onderwijs	LBO VBO	MBO	totaal
Bos en Lommer	2.495	--	--	441	--	2.936
De Baarsjes	2.660	161	--	341	--	3.162
Geuzenveld/Sloterm.	3.454	610	1.799	1.845	--	7.708
Osdorp	3.285	441	1.130	395	--	5.251
Slotervaart/O.veld	3.697	1.295	1.966	914	3.403	11.275
totaal	15.591	2.507	4.895	3.936	3.403	30.332

In het kader van jeugd en veiligheid is het mede van belang om in kaart te brengen hoe het is gesteld met spijbelgedrag en schooluitval. In zowel de rapportage over NEON-West, als in 'Jeugdbeleid in Amsterdam West en Nieuw West' wordt gesteld dat het zicht op de totale omvang van schoolverzuim en schooluitval onvoldoende is. De stadsdelen onderschrijven deze bevinding. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het project 'Bij de les blijven' en een meer ingewerkt schakelpunt West deze problematiek voor de toekomst zal verlichten. Recentelijk is op één dag in geheel Amsterdam gemeten hoeveel scholieren er afwezig waren van school zonder opgave van reden. Dat bleken er 3.000 (drieduizend) te zijn. Een voorzichtige schatting op basis zou voor Amsterdam West betekenen dat er dagelijks ongeveer 1.000 jongeren⁴ verzuimen.

2.3 Jeugdcriminaliteit⁵

Amsterdam West kent in het totaal drie districten van de politie. Eén van die districten (het zesde) heeft een tienerteam dat zich geheel richt op de risico- en de maatregelengroep. Daarnaast wordt door het project Nieuwe Perspectieven vroegtijdig ingegrepen om een 'criminele carrière' te voorkomen. In de andere districten is het wijkteam verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Uit de evaluatie jeugdzorg Tienerteam en Lodewijk van Deijsselteam⁶ kan voor een belangrijk deel van Amsterdam West het aantal jonge gearresteerden (tussen 12 en 18 jaar) in kaart worden gebracht.

Tabel 2.4 Aantal arrestaties 12-18 jarigen wijkteam Lodewijk van Deijsselstraat van september 1994 tot en met augustus 1995 naar etniciteit ten opzichte van totaal aantal jongeren in het werkgebied

eticiteit	aantal jongeren werkgebied		aantal arrestanten	
	abs.	%	abs.	%
Surinaams/Antilliaans	313	13	17	10
Turks	393	17	25	15
Marokkaans	613	26	76	46
Nederlands	690	30	32	19
overig	316	14	17	10
totaal	2.327	100	167	100

Noot 4 In Amsterdam West zit ongeveer éénderde van alle scholieren van Amsterdam op school.

Noot 5 Nota bene: met name deze paragraaf dient aan de hand van het nieuwe - nog te verschijnen onderzoek van het bureau onderzoek en statistiek te worden geactualiseerd.

Noot 6 Instituut voor Jeugd en Welzijn, VU.

Tabel 2.5 Aantal arrestaties 12-18 jarigen Tienerteam in 1995 naar etniciteit ten opzichte van het totaal aantal jongeren in het werkgebied

eticiteit	aantal jongeren werkgebied		aantal arrestanten	
	abs.	%	abs.	%
Surinaams/Antillaans	852	13	80	17
Turks	802	13	37	8
Marokkaans	1.665	26	205	44
Nederlands	2.068	33	99	22
overig	938	15	40	9
totaal	6.370	100	461	100

Uit deze gegevens blijkt dat vooral Marokkaanse jongeren een aandachtsgroep vormen.

2.4 Werkgelegenheid en werkloosheid

In vier van de vijf stadsdelen zijn per honderd inwoners minder dan vijfentwintig banen beschikbaar. Alleen in stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld ligt dit beduidend gunstiger met tussen de twee a drie banen per vier inwoners. Vanuit het Grote Stedenbeleid en het kabinetsbeleid wordt er gezocht naar additionele arbeidsplaatsen 'in de markt'. In dat kader is het van belang te weten waar banen in de markt gevonden kunnen worden (tabel 2.6).

Tabel 2.6 Totaal aantal werkenden in vijf stadsdelen

stadsdeel	aantal werknemers
Bos en Lommer	7.002
De Baarsjes	5.034
Geuzenveld/Slotermeer	5.622
Osdorp	6.163
Slotervaart/Overtoomse Veld	24.227
totaal	48.048

Naast de stadsdelen zelf, waar de werkgelegenheidssituatie in de markt relatief ongunstig is, ligt het Westelijk havengebied waar meer mensen werken dan wonen. Bovendien ligt op beperkte reisafstand de luchthaven Schiphol waar ook veel lager geschoold werk wordt verricht.

Tegenover de werkgelegenheid staat de werkloosheidsituatie in de stadsdelen. Deze verschilt niet wezenlijk van de andere stadsdelen. In tabel 2.7 wordt de werkloosheid onder jongeren, in totaal en in vergelijking met de Amsterdamse situatie gegeven.

Tabel 2.7 Aantal niet-werkende werkzoekenden in de stadsdelen en in Amsterdam

stadsdeel	t/m 19 jaar	20-24 jaar	totaal jeugd	totaal
Bos en Lommer	149	560	709	3.885
De Baarsjes	129	625	754	4.776
Geuzenveld/Slotermeer	159	583	742	3.432
Osdorp	109	456	565	2.790
Slotervaart/Overtoomse Veld	147	361	508	2.642
totaal Amsterdam West	693	2.585	3.278	17.525

In West blijkt dat ongeveer 20% van het totale aantal werklozen in West tot de categorie jongeren behoort.

Uit de cijfers (peildatum 1-1-96) blijkt dat een grote groep jongeren onder de 19 niet-werkend werkzoekend is in Amsterdam West. Van deze groep van 693 jongeren kan worden gesteld dat zij de keten niet succesvol hebben doorlopen. Voor jongeren van 20 tot 24 jaar is dat aantal nog veel groter: 2.585. Zij zullen terug de keten in moeten. Voor de jongeren tussen de 18 en 24 is er het Jeugdwerkgarantieplan. De vraag is echter of dit zicht biedt op een blijvend beter perspectief.

3 De bestaande aanpak als basis

3.1 Enige projecten

In de westelijke stadsdelen is al veel ervaring opgedaan met diverse manieren om jongeren te helpen op een goede wijze de schakels te doorlopen. Uit een inventarisatie van bestaande projecten binnen de verschillende schakels blijkt dat elk stadsdeel op één of meer schakels intervenueert. Ook blijkt dat elk stadsdeel op bepaalde schakels (nog) geen gerichte aanpak kent.

Op het gebied van opvoedingsondersteuning (schakel 1 en 2: gezin en tussen gezin en school) is het met name van belang om te zorgen dat de ouders zich bezighouden met de schoolprestaties van de jongere en het gedrag op school. Taalcursussen voor ouders op school zelf zijn daarvoor een middel. Wat het doelbereik hiervan is, is onbekend. Het stadsdeel de Baarsjes heeft in samenwerking met het ministerie van VWS het project Support opgezet. Hierbij wordt een vraag- en vindplaatsgericht aanbod gerealiseerd op het gebied van opvoedingsondersteuning. Ouders worden betrokken bij het werk op de peuterspeelzaal. Hoop en verwachting is dat de vroegtijdige betrokkenheid bij de activiteiten van het kind buiten de privé-sfeer doorwerkt en ouders ook in de toekomst betrokken blijven bij de andere schakels die het kind moet doorlopen.

In het kader van Onderwijs Voorrang Beleid wordt al inzet gepleegd op de schakel 3, 'op school'. Van belang is dat onderwijzend personeel de signalen die zij oppikken ook ergens kunnen neerleggen. In dit verband is het hulpverleningsnetwerk dat wordt ondersteund door Capabel in stadsdeel Bos en Lommer het vermelden waard.

Een gestructureerde besteding van de vrije tijd kan problemen en verval in crimineel gedrag voorkomen (schakel 4: na school). Vrijwel alle stadsdelen hebben daarom buurtsportwerkers in de wijken. Probleem is evenwel dat met name de oudere groep (15 tot 18) hier moeilijk door wordt bereikt en dat de meisjes vaak niet meedoen. Ook het bereik van de risicogroep door het jongerenwerk laat te wensen over.

Schooluitval (schakel 5) is een ernstig probleem dat vaak met schoolverzuim begint. Het schakelpunt West probeert hier zicht en grip op te krijgen. Ook de politie let sinds enige tijd op spijbelgedrag. Wanneer een jongere echt niet terug wil naar school, dan zal voor hem of haar een andere oplossing gevonden moeten worden. De solidariteitswerkplaats in Osdorp is hier een voorbeeld van, maar ook het leerlingstelsel kan voor deze jongeren een uitkomst bieden.

De weg van school naar werk is niet afgelegd met het voorkómen van schoolverzuim en -uitval. Daarvoor is vaak nog meer nodig (schakel 6 en 7: beroepsvoorbereiding en het vinden van werk). Het aanleren van sociale vaardigheden, een opvatting van het werk die overeenkomt met de opvatting van de werkgever en het kweken van zelfvertrouwen zijn bijvoorbeeld belangrijke voorwaarden. In Overtoomse Veld Noord wordt daartoe een intensieve trajectbegeleiding opgezet. Als de jongere een kans krijgt op werk, moet hij of zij die kans ook nemen. Het verlengen van de trajectbegeleiding tot op de werkplek is daarom een aanbevelenswaardig initiatief (schakel 8: op het werk).

Als de jongere ondanks alle maatregelen toch ontspoord en crimineel gedrag vertoont, moet er snel, vroegtijdig en consequent worden gereageerd. Bovendien is het van belang dat zo'n jongere een perspectief ontwikkeld op een ander pad dan het criminele. Het project Nieuwe Perspectieven is een schoolvoorbeeld van een succesvolle aanpak op dit gebied.

3.2 Knelpunten

Voor iedere schakel zijn eigenlijk al projecten her en der en het ontbreekt niet aan mogelijke benaderingen van jeugdproblematiek. Toch zijn er problemen te constateren op het gebied van het jeugd- en veiligheidsbeleid. In Amsterdam West bestaat de volgende top 4 van knelpunten.

1 Zicht op precieze aard en omvang van de problematiek

Van projecten is redelijk bekend hoeveel jongeren er aan meedoen. Op macro-niveau zijn er ook gegevens over werkloosheid, vandalisme en criminaliteit. Instellingen hebben wisselend zicht op hun 'klanten'. Waar het aan ontbreekt is inzicht op beleidsniveau met betrekking tot de volgende vragen.

- Wat is nu de precieze omvang van de risicogroep in West?
- Waar kunnen die jongeren gevonden worden?
- Wat is het totale doelgroepbereik van de gezamenlijke projecten?
- Waar vallen er gaten in de keten (en waar is overlap)?

Als voorgaande vragen niet adequaat worden beantwoord is een goede formulering van het jeugd- en veiligheidsbeleid erg lastig.

Voor een goede evaluatie van het jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West is het bovendien dringend noodzakelijk dat het zicht op beleidsmatig niveau wordt vergroot. Het is anders ook zeer de vraag hoe het succes en falen van het beleid moet worden beoordeeld.

2 Gat tussen signaleren en aanpakken

Alle stadsdelen kennen een zeer belangrijke rol toe aan de scholen. De leerkrachten kunnen in de klas en op het schoolplein problemen van individuele leerlingen signaleren. Ook leerprestaties bieden hierin inzicht. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat scholen niet altijd de hen toegedachte rol waarmaken. De eerste vraag is of de scholen al voldoende op de hoogte zijn van de rol die hen wordt toegedacht. Ook moet worden betwijfeld of de scholen voldoende toegerust zijn om de problemen op te pakken. Vaak is de situatie zo ingewikkeld dat andere vaardigheden dan agogische (namelijk therapeutische) vereist zijn. Op dat moment moeten school en hulpverlener elkaar kunnen vinden. In alle stadsdelen bestaat tussen die twee een gat.

Zo vallen er vaker gaten tussen het signaleren en het aanpakken van problemen die jongeren hebben met het doorlopen van de schakels. Vaak blijkt bij het manifest worden van de problemen dat de oorzaak een paar schakels eerder gezocht moet worden (en vaak daar ook gesignaleerd is!). Preventief wordt er echter te weinig gedaan, waardoor een project als Nieuwe Perspectieven (dat de doelgroep wel weet te bereiken) eigenlijk meer klanten heeft dan noodzakelijk en de problematiek van een jongere te laat wordt aangepakt.

3 Gering bereik risicogroepen door jeugdhulpverlening

Het bereik van hulpverleners onder de risicogroepen (met name de allochtone jongens) wordt zeer gering geacht. Men verwacht enige verbetering met het instellen van het bureau jeugdzorg. Die instelling wordt over een aantal maanden verwacht. Het is de vraag of hiermee alleen voldoende voorwaarden zijn geschapen voor een adequaat bereik van

risicogroepen door de jeugdhulpverlening.

4 *Onvoldoende bereik van allochtone meisjes in de schakel 'na school'*

Buurtsportwerk weet voornamelijk jongens van 11 tot 15 te bereiken. Ook het sociaal cultureel werk bereikt voornamelijk jongeren die zich uit eigen beweging melden voor activiteiten. Bij de groep allochtone meisjes zijn er andere gevolgen van het niet succesvol doorlopen van de schakels in de keten dan bij de jongens. Zij komen in een sociaal isolement terecht, zonder dat dit gepaard gaat met opvallend en/of crimineel gedrag. Dat maakt de problematiek minder nauw verwant aan de veiligheidsproblemen en makkelijker over het hoofd te zien. Vaak valt deze groep uit de boot. De problemen van vandaag verteren echter niet. De allochtone meisjes worden de belangrijkste opvoeders van een nieuwe generatie van de risicogroep. Preventief jeugdbeleid dient om die reden - en ook voor de meisjes zelf - in deze problematiek te voorzien.

3.3 Analyse

Op weg naar een normale maatschappelijke binding dienen de jongeren *alle* schakels met succes te doorlopen. Wanneer in dat licht wordt gekeken naar de omvang van de problematiek, de bestaande aanpak en de knelpunten, dan zijn er de volgende conclusies voor het jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West te trekken.

- 1 Niet voor alle jongeren binnen de doelgroep in Amsterdam West is er op iedere schakel een adequaat aanbod.
- 2 Het aanbod op enkele schakels laat in het gehele gebied in Amsterdam West te wensen over. Dit geldt met name voor de schakels gezin en werk.
- 3 Voor de meeste schakels is ergens wel een redelijk aanbod, maar dat is niet bereikbaar voor de gehele doelgroep.
Een eerste reden hiervoor is dat de voorziening slechts voor één stadsdeel of wijk bedoeld is (en is opgezet). Een tweede reden kan gezocht worden in de fysieke en ruimtelijke kenmerken van de stadsdelen. Een zeer concreet voorbeeld hiervan is de beschikbare ruimte voor sportvoorzieningen in de stadsdelen Bos en Lommer en de Baarsjes.

Kortom, in ieder stadsdeel vallen er gaten in de keten; adequaat aanbod op de schakels, schakels ontbreken; etc.. De strategie om in het eigen stadsdeel een aanbod te creëren is niet altijd voor handen (omdat daarvoor de noodzakelijke voorwaarden soms ontbreken). Bovendien is deze strategie niet altijd wenselijk. Een reden hiervoor is dat uitbreiding van een bepaalde aanpak tot een groter gebied vele malen efficiënter is dan het openen van het aanbod voor andere gebieden⁷. Ook de actieradius van de jongeren zelf speelt hier een rol. Als jongeren in het ene stadsdeel naar schoolgaan, in het andere wonen, in het derde sporten en in het vierde rondhangen, dan zal een aanpak op de schaal van de stadsdelen stuiten op blinde vlekken. Wanneer de jongere alle schakels succesvol moet kunnen doorlopen, dan moet de keten in Amsterdam West compleet worden gemaakt.

Noot 7 Niemand verzint het bijvoorbeeld om vijf projecten Nieuwe Perspectieven in de vijf stadsdelen op te zetten.

4 Toekomstige doelstellingen en prioriteiten

4.1 Centrale doelstelling

Ook Amsterdam West onderschrijft het centrale uitgangspunt van 'Binden of Boeien' - en daarmee het leerstuk van de sociale binding. De centrale doelstelling van het jeugd- en veiligheidsbeleid in Amsterdam West kan daarmee als volgt worden geformuleerd.

Kwetsbare jongeren in Amsterdam West slagen erin succesvol een maatschappelijke binding aan te gaan. Hierdoor wordt verval in crimineel gedrag voorkómen.

Uitgaande van de ketenbenadering van Schuyt is het daarvoor vereist dat jongeren alle schakels van de keten succesvol doorlopen. Dit stelt de stadsdelen voor de volgende inhoudelijke opgave.

De stadsdelen dragen samen zorg voor een adequaat aanbod op iedere schakel in de keten. Adequaaf wil daarbij zeggen dat een substantieel deel van de kwetsbare jongeren wordt bereikt en succesvol geholpen.

Bestuurlijk gezien vergt dit een sluitende aanpak waarbij iedere betrokken partij zijn rol oppakt. Dat betekent dat de stadsdelen gezamenlijk voor de volgende bestuurlijke taak staan.

De stadsdelen zorgen gezamenlijk voor een goede samenwerking en afstemming zodat er geen gaten in de keten vallen en geen onnodige doublures ontstaan. In dat licht worden heldere afspraken met andere stadsdelen, politie, justitie, scholen, welzijnswerk, jeugdhulpverlening, buurtwerk, sociale dienst, arbeidsbureau en Maatwerk gemaakt over ieders bijdrage aan het jeugd- en veiligheidsbeleid in het gehele gebied van Amsterdam West.

Het grootste belang hechten de stadsdelen aan hun gezamenlijke inhoudelijke opgave. De bestuurlijke taak is bedoeld als voorwaarde om een adequaat aanbod te kunnen realiseren. Bij de indiening van subsidievoorstellen in het kader van 'Binden of Boeien' zal dan ook de nadruk op de inhoudelijke opgave worden gelegd.

De stadsdelen leggen de prioriteit bij de risicojongeren ouder dan 12 jaar (zie 'Binden of Boeien' voor een definitie van de term *risicogroep*). Naar deze groep zal in het kader van het jeugd- en veiligheidsbeleid de meeste aandacht uitgaan. Om deze groep te kunnen bereiken is een vindplaatsgerichte aanpak noodzakelijk, waarbij aandacht is voor de vrije tijdsbesteding van jongeren. Op deze wijze zal de directe overlast die deze jongeren veroorzaken, worden teruggedrongen.

4.2 Gezamenlijke voorstellen

Projecten in het kader van het jeugd- en veiligheidsbeleid zullen voornamelijk op stadsdeelniveau worden uitgevoerd. Op het niveau van Amsterdam West worden de volgende maatregelen voorgesteld om de uitvoering van het jeugd- en veiligheidsbeleid te vergemakkelijken en adequaat te kunnen volgen.

Instellen bestuurlijk overleg jeugd en veiligheid

De politieke verantwoordelijkheid voor het welslagen van het jeugd- en veiligheidsbeleid wordt gelegd bij het bestuurlijk overleg. Vanuit ieder dagelijks bestuur van de vijf betrokken stadsdelen neemt één vertegenwoordiger in dit overleg zitting. Dit heeft als voordeel dat iedere deelraad een aanspreekpunt heeft met betrekking tot jeugd en veiligheid.

Het bestuurlijk overleg fungeert als een soort stuurgroep voor het jeugd- en veiligheidsbeleid. Als 'begeleidingscommissie' van de monitoring en evaluatie bespreekt het als eerste de evaluatie- en effectonderzoeken van de - in dit verband - uitgevoerde projecten. Bovendien is het verantwoordelijk voor een gezamenlijke indiening van de projectvoorstellen. Om het overleg te ontlasten is het eventueel mogelijk dat het bestuurlijk overleg een ambtelijk overleg onder zich creëert.

Voor een heldere status van het overleg is het van belang om de groep eenduidig te houden en deze tot de vijf stadsdeelbesturen te beperken. Het is uiteraard van belang ook andere relevante actoren bij jeugd- en veiligheidsbeleid in West te betrekken. Deze zullen actief op de hoogte worden gesteld van de besprekingen in het bestuurlijk overleg en waar nodig bij het overleg worden betrokken.

Instellen aanjager jeugd en veiligheid West

De samenwerking tussen stadsdelen stuit vaak op praktische bezwaren. De energie die het kost om een - op zich nuttig - overleg in stand te houden, blijkt vaak aanleiding om van die samenwerking af te zien. Vaak gebeurt dat niet bewust, maar bloedt een overleg gewoon dood. 'Eigenlijk jammer', constateert men dan gelaten. Juist wanneer in het kader van het Grote Stedenbeleid van elkaar geleerd moet worden, is het van belang dat zulke problemen worden voorkomen.

Voor Amsterdam West zal een aanjager jeugd en veiligheid worden aangesteld. De aanjager - het woord zegt het al - heeft tot taak om het tempo in het jeugd- en veiligheidsbeleid te houden. Hij of zij zal daartoe knelpunten in het beleid opsporen en mensen 'bij elkaar brengen' die aan de oplossing kunnen bijdragen. De aanjager zal het uitwisselen van ideeën en aanpakken stimuleren door netwerken te ondersteunen of op te zetten. Hij of zij zal het bestuurlijk overleg ondersteunen en waar nodig problemen in uitvoering of beleidsvorming in dit overleg aan de kaak stellen.

Gezamenlijk 'monitoren' en evalueren

De effecten van het jeugd- en veiligheidsbeleid in de westelijke stadsdelen zullen gemeenschappelijk in kaart worden gebracht. Bij de evaluatie zal niet alleen worden gekeken naar het aantal jongeren dat door de projecten wordt bereikt, maar ook zullen sterke en minder sterke kanten van de verschillende projecten naast elkaar worden gesteld. Op deze wijze kunnen de verschillende projecten sneller van elkaar leren, zodat de zogenaamde 'best practices' in alle stadsdelen ingang vinden. Bovendien zal het bereik van de projecten worden afgezet tegen de omvang van de doelgroep, zodat ook op bestuurlijk niveau de afweging kan worden gemaakt waar extra inzet gewenst is.

4.3 Tot slot

De stadsdelen kiezen ervoor om samen de keten compleet te maken. Deze inspannings- en resultaatsverplichting vraagt zowel om snelle actie als om een lange adem. In de komende jaren zal er - naast al datgene wat al wordt gedaan in Amsterdam West - een stroom aan initiatieven op gang komen. Bestaande aanpakken dienen daarbij als basis en zullen worden verbeterd en uitgebreid. De stadsdelen zelf zetten daar stevig op in. Voor Amsterdam West wordt daarbij de horizon niet gelegd bij het jaar 2000, maar zal de

samenwerking in ieder geval een tijdspanne van 10 tot 15 jaar omvatten. Om die reden zullen de stadsdelen hun projecten bundelen en voor 15 december 1996 met een programma komen dat binnen dit kader past. Op basis van de huidige stand van zaken⁸ is duidelijk dat Amsterdam West daarbij een beroep zal doen op Binden of Boeien gelden voor 1997 van ongeveer twee miljoen gulden.

Noot 8 Het stadsdeel Geuzenveld/Slotermeer had bijvoorbeeld al een volledig plan van aanpak gereed, maar heeft besloten de plannen gezamenlijk met de andere stadsdelen in te dienen.

Colofon

'De Keten Compleet' is het kader voor samenwerking op het terrein van Jeugd en Veiligheid in de vijf westelijke stadsdelen, te weten:

- Bos en Lommer
- de Baarsjes
- Geuzenveld/Slotermeer
- Osdorp
- Slotervaart/Overtoomse Veld.

Tekst:

Van Dijk, van Someren en Partners:

Henk Gossink
Cor van 't Hoff
Paul van Someren